

Published on www.bilvavi.net

[Home](#) > פרשת השבוע תשסה 008 וישלח

פרשת השבוע תשסה 008 וישלח

אחדות מכת האין

א

"וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה שעיר שדה אדום. ויצו אתם לאמר, כה תאמרון לאדני לעשו, כה אמר עבדך יעקב, עם לבן גרתי וְאַחַר עַד עֵתָהּ" (לב, ד-ה).

מפרש רש"י: "גרתי- לא נעשיתי שר וחשוב אלא גר, אינך כדאי לשנוא אותי על ברכות אביך שברכני 'הָיָה גביר לאַחֲרַי' שהרי לא נתקיימה בי. ד"א, גרתי בגימטריא תרי"ג, כלומר עם לבן הרשע גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים".

באמת, כפי שדורשים חז"ל (הגדש"פ)- "פרעה לא גזר אלא על הזכרים, ולבן ביקש לעקור את הכל".

עומק הדברים.

מה ש"לבן ביקש לעקור את הכל", כלומר- זהו הכח ש'שולל' את הכל!

שהרי, מאחר וכל מציאות הבריאה זוהי הכנסת ישראל שהיא סוד ה'יש', כידוע ש'ישראל' אותיות 'יש רל"א', ועד כמה שלבן ביקש לעקור את הכל, את כל הכנסת ישראל- הרי שהוא ביקש לעקור את כל מציאות ה'יש' ולהחזיר את הבריאה ל'אין'! זהו- "ביקש לעקור את הכל".

תכלית הליכת יעקב אבינו ללבן לַגְלוֹת- זהו כידוע כדברי הגמ' (פסחים פז ע"ב) ש"לא הגלה הקב"ה את ישראל לבין האומות אלא כדי שיתווספו עליהם גרים!"

עומק ענין התווספות הגרים, אינו רק בגרים בפועל, אלא זהו ענין- ללקט ולקנות מכל מקום ומקום את נקודת האמת שנמצאת בה! שכאשר נקודת אמת נמצאת במקום אחר- היא נקראת 'גְלוֹת', וכאשר מוציאים אותה משם- היא נקראת 'גְר'.

בודאי שגם בבפועל ישנן נשמות בגופין שמוציאים אותן משם, שהן נקודות של אמת שנמצאות בין העמים, אבל מחוץ לנקודת הבפועל, יש את 'שורש' הנקודה שצריך להוציא אותה מן הגלות ולהחזיר אותה למקורה ושורשה בקדושה, בכנסת ישראל.

וזהו שאומר כאן רש"י הקדוש: "גרתי- לא נעשיתי שר וחשוב אלא גר". כלומר, מה שיעקב אבינו הלך ללבן, זהו כדי לגלות את נקודת האמת משם, שלא גלו ישראל אלא בשביל שיתווספו עליהם גרים, ואותה נקודת אמת שהוציא יעקב אבינו מלבן היא בחינה של 'גר'.

ואיזו נקודת אמת הוציא יעקב משם?

ממשיך רש"י הקדוש: "אינך כדאי לשנוא אותי על ברכות אביך שברכני 'הוה גביר לאחריך', שהרי לא נתקיימה בי".

ובעומק כך מתפרשים הדברים: "שהרי, 'לא' [כלומר- בחינת השלילה], זה מה ש[נתקיימה בי]!!"

לעומת מה שעשו מבקש את ה'יש', "הברכה אחת הוא לך אבי" (תולדות כז, לח), יעקב אבינו אומר: מה שבאתי לקחת מלבן, ה'גירות', הנקודת אמת שבאתי להוציא משם, היא 'לא', זה מה שנתקיימה בי. את ה"ביקש לעקור את הכל" גופא, את נקודת האמת הזו זה מה שהלכתי להוציא מלבן!

בודאי שמצד השבירה, אז ה"ביקש לעקור את הכל" מתראה אצל לבן כנקודת שלילה וכנקודת חורבן, אבל אין לך דבר ודבר בבריאה ששורשו אינו בקדושה ובאמת, אלא שב'התרחקו' מן השורש מקבל הדבר צורה של רע ושל נפרדות, אבל שורש כל דבר כאשר הוא 'מאוחד' בו יתברך- הינו קדוש ואמת!

בחינת ה"ביקש לעקור את הכל", זוהי באמת נקודת הקדושה של- הפיכת היש לאין!

יעקב אמר- יש לי 'כל' (לג, יא), ולבן ביקש- לעקור את ה'כל'. ה"יש' לי כל" שזו בחינת ה'יש', התיקון שלו זה 'לעקור' את הכל, לעקור את ה'יש', להפוך אותו ל'אין' ולהחזיר אותו לשורשו, למקורו ולאצילותו!...

את המידה הזו, בא יעקב אבינו ללקט ולהוציא מלבן, להחזיר אותה למקור האמת: שהרי 'לא', זה גופא מה ש"נתקיימה בי", כח השלילה! זה מה שנתקיים כאן (ע"ע בראשית אות ט')!...

ב

"דבר אחר, גרתי בגימטריא תרי"ג, כלומר עם לבן הרשע גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי, ו'לא' [כלומר את בחינת ה'לא'- זה מה ש]למדתי ממעשיו הרעים!!"

"ממעשיו הרעים", שמצד לבן אין לך מעשה רע מזה ש"ביקש לעקור", ושורש הרע שבו שביקש לעקור "את הכל", כלומר לא רק עקירה בפרטיות אלא עקירה ב'כלליות', לעקור את ה'כל', את ה'לא', את השלילה הזו לשלול את ה'כל'- זה גופא מה ש"למדתי ממעשיו הרעים"; וה'הוצאה' ממעשיו הרעים של לבן שביקש לעקור את הכל, ולתפוס את זה כנקודת שלילה ד'קדושה' שזוהי נקודת ה'לא'- זהו גופא ה'גרתי', זה מה שיעקב אבינו למד!

"גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי".

בעצם כידוע, ישנן תרי"ג מצוות דאורייתא וז' דרבנן, סה"כ- בגימ' כת"ר [סוד ה'אין'].

התרי"ג מצוות- הן נכתבו בתורה, יש להן ממשות. לעומתן, ה'ז' מצוות דרבנן- הן תורה שבע"פ שלא נתנה להיכתב (גיטין ס ע"ב), היא ה'אין' שלמעלה מן ה'יש', חביבין דברי סופרים יותר מיינה של תורה (שיהש"ר א, ב). מה שניתן להיכתב- הוא נשתלשל ל'יש', יש לו ממשות, מה שלא ניתן להיכתב- הוא 'למעלה' מהכתב, למעלה מהממשות, הוא ה'אין'.

"תרי"ג מצוות שמרתי ולא ללמדתי ממעשיו הרעים", כלומר: העבודה של ה'ז' דרבנן היא בעצם להעלות את התרי"ג דאורייתא מהיש לאין [לכתר]. וזהו מה שיעקב אומר לו: "ותרי"ג מצוות שמרתי", והעבודה היתה- "ולא", זה מה ש"למדתי ממעשיו הרעים" לכלול את התרי"ג ולהביא אותם לאין!!

כל עבודתו של יעקב אבינו היתה: לקבל מלבן את ה"ביקש לעקור את הכל", את אותו כח השלילה'.

'לבן'- מלשון לבנונית (ע' אריז"ל עה"ת- סוד הלובן העליון): הלובן אין בו אחיזה, זהו דבר שלא נתפס, אותה נקודה שלא נתפסת, וזהו גופא אותו הכח שיעקב אבינו בא להוציא מלבן.

ג

"וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה שעיר שדה אדום", מפרש רש"י: "מלאכים ממש".

נשאלת השאלה: מאי נפק"מ את מי הוא שלח, ואם הוא שלח למה הוא שלח "מלאכים ממש"? המפרשים אמנם האריכו כבר הרבה בזה, אבל אנו נפרש לענינו.

כאשר יעקב אבינו בא לדבר עם עשו, אז את אותה הנקודה שיש בה 'ממשות', את נקודת ה'יש'- זוהי בעצם אותה הנקודה שהוא שולח אליו.

יעקב מצד עצמו- הוא אחז כבר במידת ה'אין', זה הרי היה המהלך של "זה לי 'עשרים' שנה בביתך" (ויצא לא, מא) שעשה אצל לבן, "עשרים" זהו בגימ' כת"ר שב"עשרים שנה" הללו הוא קיבל את ה'אין', ואילו את ה'יש'- זה הדורון שהוא נתן לעשו.

ומדוע?

כי עשו- זו המדרגה שהוא מבין: את המלאכים "ממש", את ה'ממשות' שבכל דבר, ולכן, את אותה הנקודה שיש בה אחיזה, שניתן למשש ולחוש אותה- זה מה שהוא קיבל מיעקב.

"ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה" (פסוק ו'), כותב רש"י הקדוש: "אבא אמר לי- מטל השמים ומשמני הארץ", זו אינה לא מן השמים ולא מן הארץ".

הרי, שכל המהלך כאן זה- "לא מן השמים ולא מן הארץ", כלומר: לראות בכל נקודה כיצד כביכול 'לא' מתקיימת ברכתו של יצחק!!

ועומק הדבר ש'ברכתו' של יצחק אינה מתקיימת: כי ברכה- זהו מלשון הַבְּרָכָה ומלשון המשכה, וכאן אומר יעקב אבינו לעשו: יצאתי כבר מעולם ה'יש' ואני דבק ב'אין', זה 'לא' מן השמים ו'לא' מן הארץ, זהו דבר שנשלל, ואין כאן לא ברכה ולא המשכה!...

ד

באמת, כל ה'נפרדות' כאן בין יעקב לעשו- זהו רק מצד ה'יש', וכן כל הנפרדות בכלליות בבריאה היא רק מצד היש, מה שאין כן מצד המהות של ה'אין'- זוהי 'אחדות' שאין בה נפרדות!!

זהו מה שרואים כאן בסוף מהלך הפגישה בין יעקב לעשו, שכאשר בסופו של דבר הם נפגשים מתגלה מהלך של 'אחדות': "וירץ עשו לקראתו ויחבקהו, ויפל על צַאֲכוֹ וישקהו, ויבכו" (לג, ד)- הרי שיש כאן גילוי 'אחדות' בין עשו ליעקב, "וישקהו"!

רש"י הקדוש מביא מחז"ל: "וישקהו- נקוד עליו, ויש חולקין בדבר הזה בברייתא דספרי (בהעלותך טט), יש שדרשו נקודה זו לומר ש'לא' נשקו בכל לבו. אמר ר' שמעון בן יוחאי הלכה היא בידוע שעשו שונא ליעקב, אלא שנכמרו רחמיו באותה שעה ונשקו 'בכל לבו'".

"יש שדרשו נקודה זו לומר ש'לא' נשקו בכל לבו", זהו מצד הבעצם כפי שאומר ר' שמעון בן יוחאי: "הלכה היא בידוע שעשו שונא ליעקב", שמצד ה'הלכה'- בידוע שעשו שונא ליעקב ו'לא' נשקו בכל לבו.

"אלא, שנכמרו רחמיו באותה שעה ונשקו 'בכל לבו'". הרי אלו ואלו דברי אלקים חיים, ומגלה לנו כאן רשב"י שמצד עומק הנקודה הפנימית- נשקו 'בכל לבו!' ב"אותה שעה", יש עולם ש'נה ונ'פש (ג' בחינות עש"ן כידוע), ואם יש גילוי ב'שעה'

כלומר בבחינת ה'שנה', שנשקו 'בכל לבו', אז יש לזה גם גילוי בעצמיות בחינת ה'נפש': שיש מהלך שמצד הנקודה הזו נשקו 'בכל לבו', ישנה 'אחדות' בין עשו ליעקב בלי נפרדות!...

סוף כל המהלך של "וישלח יעקב מלאכים" - כלשון רש"י (פסוק ט') ש"התקין עצמו לשלשה דברים: לדורון, לתפלה ולמלחמה". כלומר, מחד הוא הכין את עצמו ל'נפרדות', למלחמה, הוא הכין את עצמו לתפילה שזו נקודת הממוצע, אבל הוא הכין את עצמו גם לדורון, כלומר לנקודת ה'אחדות'!

שלושת ההכנות הללו הן בעצם שלש בחינות שיש בחיבור בין עשו ליעקב: מחד- ישנה נפרדות גמורה, מלחמה, מאידך- ישנה נקודה ממוצעת של תפילה, זהו חיבור אבל לא חיבור גמור, ומאידך- יש מהלך של דורון, נשקו בכל לבו, זהו המהלך של האחדות בין עשו ליעקב!!

בעצם בשורש- יעקב ועשו הם 'אחד'.

כפי שאומר הכתוב "וישב המלאכים אל יעקב לאמר באנו אל אחיך אל עשו" (פסוק ז'), ומפרש רש"י: "באנו אל אחיך אל עשו- שהיית אומר אחי הוא, אבל הוא נהג עמך כעשו הרשע, עודנו בשנאתו".

"שהיית אומר- אחי הוא, 'אבל'- הוא נהג עמך" ישנן כאן את שתי הבחינות: מחד- "הלאו אח עשו ליעקב" (מלאכי א, ב), ומאידך- "ואֵהָב את יעקב ואת עשו שְׂנֵאתִי" (שם ב-ג).

זהו מה שמתגלה כאן ברש"י "אבל הוא נהג עמך כעשו הרשע עודנו בשנאתו": אין הכוונה שא"כ מה "שהיית אומר אחי הוא" שזו טעות, אלא אלו הם שני 'רובדים' בעומק הנפש הנמצאים בין יעקב לעשו!

מצד 'חיצוניות' הנפש- יש מהלך ש"עודנו בשנאתו", "לא נשקו בכל לבו", "הלכה היא בידוע שעשו שונא ליעקב", זהו מצד ה'נפרדות'. מה שאין כן מצד המהלך ה'פנימי'- "באותה שעה נשקו בכל לבו", "באנו אל 'אחיך'- שהיית אומר 'אחי' הוא", "כי 'אח' עשו ליעקב", ישנה כאן 'אחדות' בין עשו ליעקב!

"וישטם עשו את יעקב על ה'בְּרָכָה' אשר ברכו אביו" (תולדת כז, מא).

נקודת ה'נפרדות' שמנעה את האחדות בין עשו ליעקב היתה- נקודת ה'בְּרָכָה'. כלומר, נקודת ה'הַבְּרָכָה', נקודת ה'המשכה' מאין ליש, היא זו שיצרה את ה'התחלקות' בין עשו ליעקב, ה'וישטם'.

אבל תיקון הדבר- זהו 'ביטול' הברכה, 'ביטול' ההברכה, 'ביטול' ההמשכה מאין ליש, וגילוי האין כמות שהוא!

זהו מה שאומר רש"י- "אינך כדאי לשנוא אותי על ברכות אביך שברכני 'הַיָּהּ גביר לאֲחִיךָ' שהרי לא נתקיימה בי", ואם "לא נתקיימה בי", אז כל המהלך של "וישטם" שהתחלקות היתה מצד הברכה, מצד ההמשכה מאין ליש, כאשר 'מתבטלת' ההמשכה מאין ליש- ישנה אז חזרה לאין, וממילא מתגלה כי "אח עשו ליעקב".

שלמות התיקון זהו בודאי באותה הנקודה שמביאה למהלך של 'אין', שמשם אין נקודה של התחלקות!

ה

"ויהי לי שור וחמור" (פסוק ו'), אומר בעל הטורים: "ולא הזכיר מינים אחרים, אלא רמז ליוסף שהוא שטנו של עשו". כדברי הגמ' (ב"ב קכג ע"ב) "שאינ זרעו של עשו נמסר אלא ביד זרעו של יוסף, שנאמר (עובדיה א, יח) 'והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש'".

בפשיטות, כח האש והלהבה, הוא הכח שמביא את האין, שהוא גורם את שריפת הקש והפיכתו לאין.

אבל בעומק.

כל זמן שיש לאש מה לשרוף- אז האש היא קיימת, מה שאין כן בזמן שאין לה כבר מה לשרוף- אז גם היא מתכלה. נמצא, שכל זמן שעשו הוא במהלך של 'קש'- אז עדיין הוא 'יש' כי הוא עדיין קש, ולכך גם יעקב ויוסף עדיין הם 'יש', שהרי יש אש ויש להבה. מה שאין כן ברגע שעשו נהפך ל'אין' שהוא נשרף- אז גם האש והלהבה של יעקב ויוסף מתכלים!!

זהו סוד האין האמיתי של התכללות יעקב ועשו.

כלומר, עד כמה שעשו הוא 'יש'- אז גם יעקב ויוסף הם במהלך של 'יש', וזהו יש שמתנגש ביש לכלות את היש (ע' בראשית אות ח'), אבל עד כמה שעשו יתהפך ל'אין', אז גם יעקב ויוסף יתכללו ב'אין'!

נמצא, שבמהלך התיקון של "ויהי לי שור" שזהו שטנו של עשו מתגלות שתי הבחינות: מחד- התקין עצמו למלחמה שזה שטנו של עשו, ומאידך- התקין עצמו לדורון, שסוף המלחמה, סוף האש והלהבה כאשר היא תשרוף את הקש, היא בעצם תביא לדורון, היא תביא לגילוי של "וישקהו- נשקו בכל לבו" שיש כאן אחדות פשוטה כאשר שניהם יתהפכו מיש לאין.

עצם מציאות היש של עשו ומציאות האש של יעקב- זהו גופא נקודת ה'נפרדות'. אבל כאשר מתגלה כאן בפרשה נקודת ה'אחדות' בין עשו ליעקב- אז כל המהלך הוא לברר את 'שלילת' היש ולגלות את האין.

הרי ההריון של יעקב ועשו הגיע מכח ביאה 'אחת', ואם מעשה השורש הוא 'אחד'- בהכרח שבשורש הם 'אחדות'!!

חוץ מההבנה הפשוטה שכל דבר בשורשו הוא באחדות, יש כאן גילוי שהמעשה הוא 'אחד', ולפי הכלל שכח הפועל בנפעל: כשם שכח הפועל הוא 'אחד', גם הנפעל הוא 'אחד' ויש אחדות פשוטה בין עשו ליעקב. אלא שיש נפרדות של ברכה, נפרדות של הברכה, והפרשה מגלה כאן את המהלך ש"הרי לא נתקיימה בי", שאין כאן לא ברכה ולא הברכה, אין כאן את נקודת ההתחלקות!!...

I

יעקב אבינו אומר "קטנתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך" (פסוק יא'), וניתן לפרש את כוונת דבריו שהוא אומר: שהוא קטן מהחסדים ומכל החסדים, והוא קטן מהאמת ומכל האמת.

נבאר.

ישנה מידה של 'חסד ואמת'. כדברי הגמ' (ברכות ה ע"א-ב) ש"כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים... מוחלין לו על כל עונותיו... דכתיב (משלי טז, ו) 'בחסד ואמת יִכָּפַר עוֹן', מה שאין כן 'אמת' לבד עדיין אינה מכפרת את הכל, כפי שמבארת הגמ' (ר"ה יח ע"א) שזהו החילוק שהיה בין אביי לרבה ש"רבה דעסק בתורה חיה ארבעין שנין, אביי דעסק בתורה ובגמילות חסדים חיה שיתין שנין".

וכאשר יש גילוי למהלך של "קטנתי מכל החסדים ומכל האמת", ישנה אז כביכול בחינה שהחסדים והאמת לא מכפרים את העון, וכדברי רש"י- "נתמעטו זכויותי על ידי החסדים והאמת שעשית עמי, לכך אני ירא, שמא משהבטחתי נתלכלכתי בחטא ויגרום לי להמסר ביד עשו!"

עומק הדברים.

יש חסדים ויש אמת.

כל ענין החסד זהו ענין של 'המשכה', לעשות חסד זוהי 'המשכה' שהרי אם אין מקבל אין חסדים.

יתר על כך- "עולם חסד יבנה" (תהלים פט') כידוע בספרים שאחד הטעמים (שערי רמח"ל עמו' תד') לסיבת הבריאה הוא- כי

חוק הטוב להיטיב (דעת תבונות סי' יח') וכל זמן שאין נבראים אין למי להיטיב. נמצא שהחסד בעצם היא אותה הנקודה שכביכול הכריחה את מציאות השני, כדי ל'המשיך' מהראשון לשני, מהבורא לנברא. חק הטוב להיטיב הכריח כביכול את מציאות הנבראים, ואת מציאות ה'המשכה' לנבראים.

"מכל האמת".

חותמו של הקב"ה אמת (יומא סט ע"ב), כבר ביררנו (בלבבי ח"ט פ"ג § ח'; פי"ב § ה') שה'חותם' - אותיות תחו"ם - זהו האמת, כי האמת אומרת 'עד כאן' מגיעה האמת ומכאן ואילך זהו שקר. אבל, כל זה התחדש מחמת המהלך שיש טוב ויש רע, ומצד כך יש גילוי שזה אמת וזה לא אמת. התחו"ם, הגבול, הוא זה שחידש את המושג שיש אמת ויש לא אמת.

מה שאין כן קודם לכן, כלומר מצד הבחינה היותר עליונה שאין תחו"ם ואין גבול, לא שייך לומר שקר, כי בעומק-הכל הינו פועל ידיו יתברך, ומה שייך לומר עליו שהוא שקר? אלא שהקב"ה חידש-נבראים, וחדש-שיש אמת ויש שקר. החות"ם, הגבול, הוא גופא החידוש שיש אמת והחידוש שיש שקר.

"קטנתי מכל החסדים ומכל האמת", עומק הדבר: שישנה כאן כביכול הנקודה שאין לה המשכה.

ר"ל: גם כאשר מקטינים דבר, הרי עדיין ניתן להקטין אותו יותר, ועוד יותר, אבל שלמות הקטנת הדבר, זהו כאשר מגיעים לעצמיות של קטן שלא שייך בו המשכה. כלומר, יש הקטנה מקרית ויש הקטנה עצמית. הקטנה מקרית, לדוגמא זהו דבר שהיה בו עשר אמות שהקטנו אותו לחמש אמות, שגם את החמש אפשר עדיין להקטין. אבל איזהו דבר שאין בו הקטנה?- זוהי הנקודה העצמית [שלמעלה מהמשכת הקו] שלא ניתנת להקטנה!

"קטנתי מכל החסדים ומכל האמת", בעומק, הוא נתעלה מעל ההבחנה שיש בה המשכה, זוהי נקודת ה'אין' בעצם, שלא שייך בה המשכה אז לא שייך בה חסד, ואם לא שייך בה המשכה אז לא שייך בה אמת, כי אמת זהו ראש תוך וסוף, זהו סוד ה'קו', אבל עד כמה שיש 'נקודה', בנקודה לא שייך שקר.

זהו בעצם הסוד שנאמר בלבנה, שאמר לה הקב"ה "לכי ומעטי את עצמך" (חולין ס ע"ב), ואין זה ענין של מיעוט והקטנה בכמות, אלא זוהי הוראה להידבק בנקודה הקטנה שאין בה התרבות בעצם. זהו סוד המלכות, של העני דלית ליה מגרמיה כלום (זוה"ק וישלח קסח ע"ב) שזה סוד הלבנה (שם וישב קפא ע"א): זוהי אותה נקודה של עצמיות שאין בה המשכה, ודייקא משם משיגים את הקב"ה!

"קטנתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך, כי במקלי עברתי את הירדן הזה, ועתה הייתי ל'שני' מחנות", יעקב אומר שעכשיו מתגלה בי נקודה של נפרדות כביכול שיש "שני" מחנות, יש המשכה, ולכך רצה יעקב אבינו לדבק את עצמו בנקודה של "קטנתי", באותה הנקודה שאין בה חסד, באותה הנקודה שאין בה המשכה, שאין בה ראש תוך וסוף, אלא היא אותה הנקודה העצמית שהיא הקטנה בעצם.

כל זמן שיש נקודה של המשכה שזה "שני" מחנות, אז יש חשש של מלחמה: כי עד כמה שישנם "שני מחנות", אז עצם המציאות שהוא שניים זוהי כבר נקודה של המשכה ושל הברכה, ומצד נקודת ההמשכה וההברכה- אז "וישטם עשו את יעקב על הברכה", יש התחלקות בין עשו ליעקב, "ואהב את יעקב ואת עשו שְׁנֵאתִי", ו"בידוע שעשו שונא ליעקב".

רק כאשר מתגלה ביעקב מהלך ש"קטנתי מכל החסדים ומכל האמת", מהלך של הקטנה עצמית לנקודה- דייקא אז יכולה להיות הצלה מעשו!

"הצילני נא מיד אחי מיד עשו" (פסוק יב'), בפשיטות הפסוק ישנן שתי בקשות: הצילני- א. "מיד אחי", וב. "מיד עשו", וביארו בספה"ק- שצריך הצלה גם מהבחינת "אחי", כלומר מה'אחוה' של עשו.

אבל רש"י הקדוש מפרש- "מיד אחי שאין נוהג עמי כאח אלא כעשו הרשע", רש"י מבאר שמצד הבחינה של "אחי" אין צורך בהצלה, כלומר: מצד האחוה והאחדות- לא נצרך ענין של הצלה, רק מצד הנפרדות, "מיד אחי שאין' נוהג עמי כאח אלא

כעשו הרשע".

כלומר, יעקב אבינו ביקש שיתגלה כאן המהלך כי "ה'לוא אח עשו ליעקב", ולא יתגלה המהלך ש"ואֶהָב את יעקב ואת עשו שְׁנֵאֲתִי", שתתגלה האחדות העצמית של יעקב ועשו, ה"וישקהו", שתתגלה האחוה!

כל המהלך כאן של יעקב אבינו, הוא לברר את הנקודה: ש'אין' המשכה, 'אין' הברכה, וממילא יש אחוה בין יעקב לעשו!!

ז

מחד אנו מוצאים בחז"ל (מדרש ילמדנו בראשית אות קמד', ופרקי דר"א פל"ו) על הכתוב "ויצו אתם לאמר כה תאמרו לאדני לעשו כה אמר עבדך יעקב", דממה שיעקב אבינו השתמש כלפי עשו בלשון "אדני" ואילו כלפי עצמו השתמש בלשון "עבדך יעקב", מכאן ש"מותר להחניף לרשעים בעוה"ז" (סוטה מא ע"ב).

מאידך אנו מוצאים בגמ' ב"ב (טז ע"ב): "שלשה הטעימן הקב"ה בעולם הזה מעין העולם הבא" ואחד מהם זהו יעקב אבינו "דכתיב ביה [בפרשה זו גופא (לג, יא)] יש לי כל".

עומק הדברים.

"מותר להחניף לרשעים בעוה"ז" - דייקא בעוה"ז שזהו עולם הבלבול, עולם העירוב, עולם שאין בו גילוי של נקודת האמת. מצד עצמיות העוה"ז שהוא עלמא דשיקרא, יש עירוב: צדיק ורשע דרים בכפיפה אחת, באותו בית ובאותו מקום זה בצד זה. אין בירור - צדיק ורע לו רשע וטוב לו (ברכות ז ע"א).

מאידך, בעולם העליון, בגן עדן - "כי את כל מעשה, האלקים יבא במשפט על כל נעלם, אם טוב ואם רע" (קהלת יב, יד), יש בירור על כל מעשה ומעשה, וכל אחד ואחד יש לו מדור לפי כבודו דייקא (ב"מ פג ע"ב), יש בירור מקום לצדיק ויש בירור מקום לרשע, שם לא נאמר מהלך של צדיק ורע לו רשע וטוב לו.

העוה"ז - הוא עולם העירוב עולם הבלבול, והעוה"ב - הוא עולם הבירור עולם ההבדלה, כאו"א יש לו מדור לפי כבודו.

מצד השבירה, אז 'העדר' ההתחלקות בעוה"ז נובע מבלבול, אבל בעומק (ע' בלבבי ח"ח פ"ט ט אות ג') הדברים מתהפכים: מצד התפיסה העליונה, גילוי ה'התחלקות' בעוה"ב בגן עדן הנובע מיתר בירור מאשר ההתחלקות בעוה"ז - הוא השפלה! כי אור ההגדרה והעמדת כל דבר על מקומו, בעומק - הוא 'היפך' האחדות הפשוטה. ולפי"ז, בעוה"ז שבין צדיק ובין רשע יושבים יחדיו, על אף שבחיצוניות - זוהי 'שבירה', אולם בעומק - זה נובע מה'אחדות הפשוטה' שלמעלה מהדעת!

דעת ה'מבדלת' יש לה יותר גילוי בגן עדן ממה שיש לה בעוה"ז: שהרי כאן בעוה"ז - כי ישבו אחים 'יחדיו' ואפילו שהאחד הוא צדיק והשני רשע, מה שאין כן בעולם העליון - יש גן עדן ויש גהינם, ואי אפשר לפרוץ את הגבולות, הכל מבורר, כל מקום ומקום לפי ענינו, וכל אדם ואדם לפי מעשיו מושם במקומו.

נמצא, שהטעם שמותר להחניף לרשעים בעוה"ז: מצד השבירה - זהו ענין של 'השתעבדות' הצדיק לרשע, אבל מצד העומק של נקודת התיקון שנמצאת בכל דבר - מתגלה כאן הנקודה שבעצם הצדיק והרשע יש להם 'אחדות', יש ביניהם 'השתוות', ומכח השוחד דקדושה כביכול, שבעומק מתגלה ש"שוחד - שהוא חד" כדברי הגמ' בכתובות (קה ע"ב) לכן מותר להחניף. מה שבעצם מותר להחניף כי ב'שורש' מתגלה נקודת האחדות, שזהו עומק ההיתר!!

וכאשר אומרים חז"ל ש"שלשה הטעימן הקב"ה בעוה"ז מעין העוה"ב" וש אחד מהם הוא יעקב, ואפ"ה לומדים מיעקב שמותר להחניף בעוה"ז, הרי שישנו כאן גילוי עמוק: שיעקב אבינו לא רק מצד העולם 'הזה' הוא כלל את המותר להחניף, אלא גם מצד העולם 'הבא' הוא כלל את המותר להחניף!

יעקב אבינו חי כאן בעוה"ז במהלך של עוה"ב ואפ"ה היה לו מהלך של גילוי שמותר להחניף, הרי שהוא 'שלל' בעצם את הדעת המבדלת של העולם העליון וגם שם הוא גילה את סוד האחדות. לא רק שמצד העוה"ז הוא גילה את הסוד שמותר

להחניף שיש השתוות, אלא שהוא גילה את זה גם בעומק, בשורשו, ב"מעין העוה"ב", ומצד הנפש שלו שאחזה בעוה"ב גם שם הוא שלל את נקודת ההתחלקות!!

זה מה שנתגלה דייקא בפרשה דין "יש לי כל", וה"כל" הזה זה העוה"ב, ומצד אותה התפיסה עדיין אמר יעקב אבינו "כה תאמרן לאדני לעשו כה אמר עבדך יעקב"- ישנו עדיין גילוי של 'אחדות' בין עשו ליעקב!...

ח

הוא הדבר המבואר כאשר ביקש יעקב אבינו מעשו לקבל את המנחה: "ויאמר יעקב, אַל נא אם נא מצאתי חן בעיניך ולקחת את מנחתי מידי, כי על כן ראיתי פניך כְּרֵאת פני אלהים ותרצני" (לג, י).

מהו "כראת פני אלהים ותרצני"? ישנם כמה פירושים בחז"ל ומהם מה שרש"י מביא: "כראית פני המלאך". אבל בחז"ל (ב"ר פר' עה, י) יש גם פשוט ש"יעקב היה מזכיר לעשו שמו של 'הקב"ה' ליראו ולבהלו, שנאמר 'כי על כן ראיתי פניך כראת פני אלקים'".

כלומר.

מצד מה שיעקב אומר לו "קח נא את ברכתי אשר הִבַּאת לך כי חנני אלקים וכי יש לי כל" (שם, יא), מצד כך הוא אומר לו זהו "כראות פני אלקים", לומר: שהסיבה שאני נותן לך, זהו מחמת שמתגלה נקודת האלקות, שמצד שהאלקות שבכל דבר יש השתוות!!

מצד הנשמות (ע' בלבבי ח"ח, פ"ו אות ט"י)- אז "ואֶהֱב את יעקב ואת עשו שְׁנֵאתִי", זהו שורש הנשמות, שם יש התחלקות, אבל מצד התכללות הנשמות באין, ההתכללות בו יתברך, גילוי האלקות- שם יש אחדות פשוטה!

"יש לי כל", מכאן לומדים חז"ל שיעקב מכלל השלשה שהטעימן הקב"ה "מעין העוה"ב", והרי בעוה"ב שם עיקר גילוי הנשמה?! אלא דייקא אף מצד התפיסה הזו אומר יעקב אבינו: "כראות פני אלקים" אני רואה בך את האלקות, ומצד זה יש אחוה ואחדות פשוטה ביני לבינך, בין יעקב ועשו!...

מצד העולמות והנשמות- ישנה התחלקות כביכול, יעקב ביקש את העוה"ב ועשו את העוה"ז, יעקב הוא נשמה דקדושה ועשו ח"ו לצד השני, מה שאין כן מצד גילוי האלוקות ששורה בכל דבר, מלא כל הארץ, לית אתר פנוי מיניה- מצד הנקודה הזו ישנה השתוות בין עשו ליעקב!!

הגילוי העצמי של האחדות בין עשו ליעקב זהו בעצם שלימות התיקון! "ועלו מושעים בהר ציון לשפט את הר עשו והיתה לה' המלוכה" (עובדיה א, כא), "והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד" (זכריה יד, ט), "והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש" (עובדיה שם, יח), וכאשר יתכלה הקש- יתכלה האש ותתכלה הלהבה, יהיה הכל אין ותהיה אחדות פשוטה!

זהו סוד התיקון: לאַחַד את עשו ויעקב, להתכלל בו יתברך, "כראות פני אלקים"- לגלות שהכל אלקות (ע' בלבבי ח"ח פ"ז אות יב') ואין עוד מלבדו...

- [וישלה](#) 1]
- [פרשה תשס"ה](#) 2]

Source: <https://bilvavi.net/shiur/וישלה-008-פרשתהשבועתשסח>

Links

- [1] <https://bilvavi.net/vayishlach>
[2] <https://bilvavi.net/5765parsha>

